

Gerontoloji Bölümü Öğrencilerinin Yaşa Dayalı Ayrımcılığa (Ageism) İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi

Hatice Selin Irmak¹

Öz

Bu çalışma Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerini farklılaştıran faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda çalışma İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü'nde eğitim öğretim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 208 lisans öğrencisi ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında *Kişisel Bilgi Formu* ve *Fraboni Ageism Ölçeği* kullanılmıştır. Öğrencilerin Fraboni Ageism Ölçeği toplam puan ortalaması 60.95 ± 9.78 olup, yaş ayrımcılığına ilişkin tutumları olumlu bulunmuştur. Öğrencilerin sınıflarına göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve tüm alt ölçek puanları değerlendirildiğinde, dördüncü sınıf öğrencileri ile ikinci ve birinci sınıf öğrencilerinin Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve tüm alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p < .05$). Dördüncü sınıf öğrencilerinin ölçek toplam puanları ve alt ölçek toplam puanları diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha düşüktür. Buradan hareketle dördüncü sınıf öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaşlı bireylere ilişkin tutumlarının genel anlamda olumlu olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda öğrencilerin eğitim öğretimlerinin ilk yıllarından itibaren yaşlanma ve yaşlılık dönemine ilişkin aldıkları derslerin, mezuniyet sonrası dönemde birlikte çalışacakları yaşlı bireylere karşı olumlu tutum geliştirmelerinde faydalı olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşa dayalı ayrımcılık • Yaş ayrımcılığı • Yaşlılık • Gerontoloji

Determination of Gerontology Students' Attitudes towards Ageism

Abstract

The aim of this study was to identify the factors that differentiate the age discrimination levels of the Department of Gerontology students. The study was carried out with 208 undergraduate students from Istanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology, who agreed to participate in the research. *Personal Information Form* and *Fraboni Ageism Scale* were used to collect data. The total mean score of the Fraboni Ageism Scale of the students was 60.95 ± 9.78 , and their attitudes toward ageism were found to be positive. When the Fraboni Ageism Scale total scores and all subscale scores were evaluated according to the grades of the students, it was found that there was a statistically significant difference between the total scores of both the scales and all subscale scores of fourth-grade students and second-first-grade students ($p < .05$). The scale total scores and subscale total scores of the fourth-grade students are lower than the students in other classes. From this point of view, it was observed that the fourth-grade students faced less age discrimination. Thus, it was found that the gerontology department students had generally positive attitudes toward elderly individuals. In this context, it can be stated that the courses taken by the students on aging and senility from the first years of their education will be beneficial for them to develop positive attitudes towards the elderly individuals with whom they will work in their post-graduation.

Keywords: Ageism • Age discrimination • Old age • Gerontology

1 Sorumlu yazar: Hatice Selin Irmak (Dr. Öğr. Üyesi), İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye E-posta: haticeselin.irmak@iuc.edu.tr ORCID: 0000-0001-5032-1767

Atf: Irmak, H. S. (2023). Gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaşa dayalı ayrımcılığa (ageism) ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Senectus*, 1, 105-123. <https://doi.org/10.26650/senectus.2023.1.1.0005>

Extended Summary

People associate old age with a decline in productivity, abilities, and independence in all aspects of life. In today's capitalist societies, the accumulation, education, and experience of the elderly are ignored, and the elderly are discussed in terms of their role as consumers and their economic burden. These false beliefs negatively affect the integration of the elderly with society and benefit from social welfare services. As a result of all these issues that elderly individuals may face, *ageism* emerges and they might be exposed to discrimination in their social and social lives. When the literature on discrimination against elderly people was examined; it was seen that studies are being conducted in various countries to determine attitudes toward the elderly among various professions and student groups. When the literature on students studying in different fields is examined; it has been seen that studies are showing that students have negative attitudes toward older individuals and studies show that they have positive attitudes.

The attitudes of gerontologists, who are among the primary professionals involved in the provision, planning, and organization of services for the elderly in our country, are among the factors influencing the quality of service to be provided to the elderly. They work with the elderly in a bio-psycho-social aspect and are expected to have the fewest stereotypes and prejudices toward the elderly, as are all professionals in the field of elderly welfare. However, as it affects the forms of relationships established with the elderly, which brings age discrimination with it, stereotypes such as avoiding spending time with the elderly, not wanting to communicate, and not spending effort to get to know and understand the elderly are often internalized without realizing it. As a result, it is both a human and professional responsibility to conduct the necessary studies to identify discriminatory attitudes and behavior, as well as stereotypes that may cause discrimination, in order to develop basic strategies and approaches to combat discrimination, in collaboration with gerontologists who must practice their profession without any discrimination. It has been observed that there are few studies in the relevant literature that directly address the age discrimination levels of the students of the gerontology department. The fact that students in the Department of Gerontology have more positive attitudes than other students supports the idea that education focused on science and care of the elderly can change negative stereotypes and prejudices. The aim of this study was to determine the factors that differentiate the age discrimination levels of the students of the Gerontology Department of Istanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Health Sciences.

The age discrimination levels of the students of the research gerontology department; is a quantitative design study using a descriptive type of relational survey model, which aims to predict socio-demographic characteristics and characteristics related to elderly individuals. The main research question of the study is *What are the factors that*

differentiate the age discrimination levels of the students of the department of gerontology? in this context. The study sample consisted of 208 undergraduate students studying at the Gerontology Department of Istanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Health Sciences, who voluntarily accepted to participate in the research. *Personal Information Form* and *Fraboni Ageism Scale* were administered to the students who agreed to participate in the study.

The total mean score of the individuals participating in the study on the Fraboni Ageism Scale was found to be 60.95 ± 9.78 , with the lowest score on the scale being 41, and the highest score being 96. The mean stereotypes subscale score of the scale was 32.25 ± 5.87 , the lowest score was 16, and the highest score was 49; the mean score of the avoidance subscale was 17.96 ± 4.70 , the lowest score was 10, and the highest score was 32; The mean discrimination subscale score was 10.74 ± 2.91 points, with 6 being the lowest score, and the highest score was 19 points. In this regard, it was found that the attitudes of gerontology department students toward age discrimination were generally positive. These results are also similar to the results of the research in the literature showing that the attitudes of the students of the gerontology department, faculty of nursing, faculty of medicine, and elderly care program towards the elderly are positive.

When the mean scores of the students from the Fraboni Ageism Scale were evaluated based on their descriptive characteristics, the gender of the students, the place they lived the most, their family type, the status of the students who have previously lived in the same house with their elders, the duration of living together; it was found that there was no statistically significant difference between the levels of age discrimination according to where their grandparents currently live and whether they want to live with their parents in the future. It was found that as the education level of the students of the Department of Gerontology increased, their average scores on the Fraboni Ageism Scale decreased significantly and their positive attitudes increased. According to the literature, the higher the grade level of students studying in various departments, the more positive the students' attitudes toward older individuals. It is expected that as the education and training level of the individuals increase, they will develop more positive attitudes towards the elderly and old age, as well as a different perspective toward the rights and lives of the elderly.

The content of the education of the students of the Department of Gerontology focuses entirely on the field of aging; it is seen that they have a multidisciplinary field that includes social work, sociology, psychology, biology, health, social care, and social policies. The fact that the attitudes of the students of the Department of Gerontology have a more positive attitude supports the view that education focused on the science and care of the elderly can change negative stereotypes and prejudices. In the literature, studies were showing that the attitude toward ageism is less in society

or among individuals who receive old age education and have awareness of old age. According to the findings of a systematic review and meta-analysis research on the prevention of ageism; it was determined that the students developed positive attitudes toward elderly individuals as a result of the training provided to them and their interaction with the elderly individuals. These initiatives have been shown to reduce the negative consequences of ageism significantly. It is believed that the students of the Department of Gerontology have positive attitudes toward ageism because these students complete their applied courses in different areas such as nursing homes, care centers, and elderly living centers, which necessitate constant contact and communication with the elderly person and that this experience has a positive effect on the knowledge and attitudes they have gained.

Gerontoloji Bölümü Öğrencilerinin Yaşa Dayalı Ayrımcılığa (Ageism) İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi

İnsanlar yaşlılık dönemini, yaşamın bütün alanlarında verimliliğin, yeteneklerin ve bağımsızlığın azaldığı bir dönem olarak düşünmektedir (Gething ve ark., 2004). Yaşlı bireylerin birikimi, eğitimi ve deneyimi günümüz kapitalist toplumlarında dikkate alınmamakta, yaşlılar tüketici rolleri ve ekonomiye yük olma durumları bakımından tartışılmaktadır. Bu yanlış inanışlar yaşlı bireylerin toplumla bütünleşme ve sosyal refah hizmetlerinden yararlanmalarını olumsuz etkilemektedir (Akdeniz, 2020; Buz, 2015; Çayır, 2012; Pekesen ve ark., 2021). Yaşlı bireylerin karşı karşıya kalabileceği tüm bu sorunların bir sonucu olarak *agesim* ortaya çıkmakta ve yaşlı bireyler sosyal, toplumsal yaşamlarında ayrımcılığa maruz kalabilmektedirler (Macnicol, 2006, s. 308). Bu çalışma kapsamında ageism kavramı yaş ayrımcılığı olarak kullanılmaktadır. Yaş ayrımcılığı kavramı stereotipleştirme, önyargı ve ayrımcılık olmak üzere üç mekanizmayı da içermekte (Cuddy & Fiske, 2002, s. 3); yaşlı bireylere ve yaşlanma sürecine dair kökleri daha derinde olan; sosyal olarak inşa edilmiş olumsuz inançları ifade etmektedir (Arun ve Pamuk, 2014, s. 21). Bunlar; kurumlar, kurallar ve gündelik yaşam yolu ile içselleştirilmekte, ayrıca yaş ayrımcılığını da beslemektedir (Clark, 2009; Hewstone, 1989; McGlane & Fitzgerald, 2005). Ortalama insan ömrü ve yaşlı nüfus arttıkça insan yaşamının fizyolojik dönemlerinden biri olan yaşlılık giderek daha çok önem kazanmaya başlamış ve yaşlıların yaşam kalitesinin iyileştirilmesi önem kazanmıştır (Buz, 2015). Bu noktada yaşlılara yönelik sosyal politika düzenlemeleri ve hizmet modellerine de ihtiyaç artmaktadır. Bu düzenlemeler ve hizmet modellerinin geliştirilmesi için yaşlı bireylere ve yaşlılık dönemine ilişkin yanlış kabullerin ve kalıp yargıların değiştirilmesi önem arz etmektedir.

Ayrımcılık literatürüne bakıldığında toplum içerisindeki güçsüz grupların ayrımcılığa maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Cankurtaran ve Beydili, 2016, s.1). Bu bağlamda yaş temelinde insanlara karşı önyargı veya ayrımcılık olarak tanımlanan yaş ve yaş ayrımcılığı, bireyler üzerinde önemli derecede olumsuz etkileri olan uluslararası bir probleme işaret etmektedir (Burnes ve ark., 2019; Chonody, 2015). Ageism (yaşa dayalı ayrımcılık) terimi ilk defa 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü Başkanı Robert Butler tarafından *bir kişiye sadece yaşı nedeniyle gösterilen farklı tutum, önyargı, davranış ve eylemleri tanımlamak* amacıyla kullanılmıştır (Akdemir, Çınar ve Görgülü, 2007, s.49). Palmore (1999) ise ageismi *ileri yaştaki bireylere yönelik ön yargıyı, tutum ve davranışlar aracılığıyla ifade eden bir terim* olarak tanımlamıştır (Palmore, 1999). İnsanlarda duygusal boyutta önyargılar, bilişsel boyutta kalıp yargılar şeklinde kendini gösteren yaşlı bireylere yönelik ayrımcı tutumlar; kurumlar, kurallar ve gündelik yaşam yolu ile içselleştirilmekte ve yaş ayrımcılığını beslemektedir (Clark, 2009; Hewstone, 1989; McGlane & Fitzgerald, 2005). Yaşlı bireylerin hasta, sürekli bir bakım desteğine ihtiyaç duyan ve çalışan nüfus

üzerinde yük olarak kategorize edilmesine neden olmaktadır (Pekesen ve ark., 2021; Özateş Gelmez, 2019).

Güncel bir durum olarak Covid-19 salgını da yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı tutumlarını artırmış ve salgının bir *yaşlı sorunu* olduğu düşüncesini doğurmuştur (Fraser ve ark., 2020). Yaşlı bireylere yönelik ayrımcı tutumlar tüm toplumlarda salgın sürecinden önce de var olan ve yaşlıların mücadelesini verdiği sosyal ve gündelik bir savaş olarak bilinmekle birlikte (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2020); pandemi sürecinde yaşlı bireyleri yanlış temsil eden toplumsal söylemler, yaşlı bireylerin pandemi mücadelesinde yüklerini artıran ve sağlık eşitsizliğine kapı açan bir sorun olarak karşımıza çıkarmıştır (Arun, 2020; Bergman ve ark., 2020; Binark ve ark., 2020; Chopra & Arora, 2020; Fraser ve ark., 2020; Previtali, Allen & Varlamova, 2020; Senex İzleme, 2022; Varışlı ve Gültekin, 2020).

Günümüzde yaşlı bireylere yönelik ayrımcılık ile ilgili literatür incelendiğinde; farklı ülkelerde, farklı meslek ve öğrenci grupları arasında yaşlılara yönelik tutumları belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar yer aldığı görülmektedir (Arun ve Elmas, 2016; Burnes ve ark., 2019; Chonody, 2015; Çoban ve ark., 2019; Görgün Baran, 2018; Otrar, 2016; Pekesen, Akdeniz ve Sinan, 2021; Yıldız, Ömeroğlu ve Terim, 2017). Farklı alanlarda eğitim alan öğrencilere ilişkin literatür incelendiğinde; öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumsuz tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar (Dobrowolska ve ark., 2017, s.8; Kite ve ark., 2005) ve olumlu tutum sergilediklerini gösteren çalışmalar bulunduğu görülmüştür (Gutierrez & Mayordomo, 2019, s.53; Hughes ve ark., 2008; Lee, Reuben & Ferrell, 2005; Yılmaz ve Özkan, 2010).

Ülkemizde yaşlılara yönelik hizmetlerin sunulması, planlanması ve organizasyonunda görev alan birincil meslek elemanları arasında yer alan gerontologların yaşlılara yönelik tutumları, yaşlılara sunulacak hizmet kalitesini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Yaşlı refahı alanında çalışan tüm meslek elemanlarının olduğu gibi yaşlıları biyopsikososyal olarak çok yönlü ele alan gerontologların yaşlılara yönelik kalıpyargıları ve önyargıları en az taşıyan bireyler arasında olması beklenmektedir. Ancak yaş ayrımcılığını beraberinde getiren yaşlılar ile kurulan ilişki biçimlerini etkilediği gibi yaşlıyla beraber zaman geçirmekten kaçınmak, iletişime geçmek istememek, yaşlıyı tanımak ve anlamak için emek harcamamak gibi kalıpyargılar, çoğu zaman farkında olmaksızın içselleştirilmektedir (Ucun ve ark., 2015, s. 1143–1144). Bu nedenle ayrımcılıkla mücadele edecek temel strateji ve yaklaşımların geliştirilebilmesi için ayrımcılık içeren tutum ve davranışların saptanması ve ayrımcılığa neden olabilecek kalıpyargıların belirlenmesine yönelik yürütülmesi gereken çalışmaların, hiçbir ayırım gözetmeksizin mesleğini icra etmesi gereken gerontologlar ile da gerçekleştirilmesi ise hem insani hem de mesleki bir sorumluluktur. Bu noktada ilgili literatürde doğrudan gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerinin belirlenmesine yönelik

az sayıda çalışmanın yer aldığı görülmektedir (Kaker ve ark., 2016; Pekesen ve ark., 2021). Pekesen ve arkadaşlarının çalışmasında yaşlı bireylere yönelik sağlık ve sosyal hizmet sunumunda bütünlük bakım desteği sağlayacak farklı alanlarda eğitim öğrenim gören öğrencilerin yaşlılara ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır ve Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin olumlu tutumlarının diğer bölümlerdeki öğrencilere göre sıralama ortalama puanlarının en yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin diğer öğrencilere göre tutumlarının daha olumlu olması, yaşlılık bilimi ve bakımına odaklanmış eğitimin, olumsuz kalıpyargıları ve önyargıları değiştirilebileceği görüşünü desteklemektedir. Bu noktada bu çalışmanın amacı gerontoloji alanındaki az sayıdaki akademik birimden birisi olan İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerini farklılaştıran faktörleri belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerinin; sosyodemografik özelliklerine ve yaşlı bireyler ile ilişkili özelliklerine göre yordanmasını amaçlayan betimsel türde ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen nicel çıkarılması uygundur. İlişkisel tarama modellerinde de iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığının ve/veya derecesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. İlişkisel çözümleme korelasyon türü ilişki ya da karşılaştırma yolu ile elde edilebilmektedir (Karasar, 2002). Bu çalışmanın temel araştırma sorusu *Gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerini farklılaştıran faktörler nelerdir?* şeklindedir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini 2020–2021 eğitim öğretim yılında İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü’nde eğitim alan 228 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem seçimi yapılmamış olup, tüm evrene ulaşmak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın örneklemini araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü’nde eğitim alan 208 lisans öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri araştırmacının kendisi tarafından Kasım 2020 Aralık 2020 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde toplanmıştır. Formun doldurulması yaklaşık 10 dakika zaman almıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere araştırmacı tarafından geliştirilen *Kişisel Bilgi Formu*

ile Kutlu ve arkadaşları tarafından 2012 yılında Türkçeye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmış olan *Fraboni Ageism Ölçeği* uygulanmıştır. Tüm katılımcılara görüşme formu uygulamasından önce aydınlatılmış onam formu sunulmuş, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleşmesi sağlanmıştır.

Kişisel bilgi formu. Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu öğrencilerin yaş, cinsiyet, gelir durumları gibi sosyodemografik özelliklerini ve yaşlılara yönelik tutumlarında etkili olabilecek aile tipi, daha önce yaşlıları ile birlikte aynı evde yaşama durumları, yaşlılarının şu an yaşadığı yerin neresi olduğu gibi soruları içermektedir.

Franboni ageism ölçeği. Fraboni, Saltstone ve Hughes tarafından 1990 yılında geliştirilmiş, Kutlu, Küçük ve Yıldız Fındık tarafından 2012 yılında Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmıştır (Fındık ve Küçük, 2012). Fraboni Ageism Ölçeği, alanda en sık kullanılan ageism ölçekleri arasında yer almaktadır. Türkçe uyarlaması 25 maddeden oluşan ölçekte, her soru 4 = tamamen katılıyorum, 3 = katılıyorum, 2 = katılmıyorum ve 1 = kesinlikle katılmıyorum şeklinde 4 seçenek ile kodlanmıştır. Ölçeğin *kalıplaşmış önyargılar*, *kaçınma* ve *ayrımcılık* olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin orijinal versiyonunda güvenilirlik düzeyi (Croanbach Alfa katsayısı) 0.83; Türkçeye uyarlanmış halinde ise 0.84 olarak bulunmuştur (Kutlu ve ark., 2012).

Araştırmanın Değişkenleri

Bu araştırma katılımcıların, yaşlı bireylere uzun süreli bakım sunulmasına yönelik tutumlarını farklılaştıran faktörleri ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1
Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımlı Değişken	Fraboni Ageism Ölçeği Puanları	-İnterval: Ölçek Puanı
Bağımsız Değişkenler	Katılımcıların sosyodemografik özellikleri	-Cinsiyet (Kategorik: Kadın Erkek) -Okuduğu Sınıf (Kategorik: 1. Sınıf, 2. Sınıf, 3. Sınıf, 4. Sınıf) -Aile Tipi (Kategorik: Geniş aile, Çekirdek aile, Tek Ebeveynli Aile) -En Çok Yaşanılan Yer (Kategorik: İl, İlçe, Köy)
	Katılımcıların yaşlı bireyler ile ilgili özellikleri	-Daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşama durumu (Kategorik: Evet, Hayır) -Daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşama süresi (Kategorik: Ortalamanın üstü, Ortalamanın altı) -Büyükanne-büyükbabanın şu anda yaşadığı yer (Kategorik: Ailemin yanında, Birinci derece yakınları ile birlikte, Kendi evinde) -İleride anne-baba ile yaşama isteği (Kategorik: Evet, Hayır)

İşlem

Veri toplama işleminin sonlandırılmasının ardından verilerin SPSS Paket programına girişi yapılmıştır. Analizlere başlamadan önce verilerin kontrolleri yapılmış ve sonrasında analizlere başlanmıştır. Öncelikle katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin betimsel olarak ortaya konabilmesi için betimleyici istatistiklere yer verilmiştir. Sonrasında katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine göre yaş ayrımcılığı düzeylerini değerlendirmek üzere betimleyici istatistikler ve hipotez testlerine yer verilmiştir. Yapılan tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak belirlenmiştir.

Araştırmada kullanılan Fraboni Ageism Ölçeği puanlarına yönelik normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro-Wilk Testi ile değerlendirildiğinde, toplam puanın ve alt ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği bulunmuştur ($p > .05$). Bu bağlamda veri seti yapısının çoklu normal dağılım değerlerinin parametrik çözümler için uygun olduğu söylenebilir. Buradan hareketle ikili grupların (cinsiyet, aile yapısı vb.) sürekli verilerden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılmasında Independent Sample T Testi; ikiden fazla grupların (yaş, sınıf, gelir durumu, yaşadığı yer vb.) sürekli verilerden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılmasında One Way Anova Testi kullanılmıştır. One Way Anova Testi sonrası anlamlı farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere varyansların homojen olduğu alt boyutlarda Bonferroni çoklu karşılaştırma teknikleri, varyansların homojen dağılmadığı alt boyutlarda ise Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesinde İstanbul Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 02.04.2018 tarih ve 04 sayılı toplantı ile etik kurul onayı alınmıştır. Ayrıca katılımcılara araştırma ile ilgili gerekli bilgiler verildikten sonra Çalışma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun şekilde gerçekleştirilmiş olup (tüm detayların gizli kalacağı ve istedikleri zaman çalışmadan ayrılacakları belirtilerek), katılımcılardan onam alınmıştır.

Bulgular

Katılımcıların %88.5'i kız, %11.5'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 20.2 ± 1.39 olup; %25.5'i birinci sınıf, %26.9'u ikinci sınıf, %27.4'ü üçüncü sınıf ve %20.2'si dördüncü sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %78.8'i çekirdek aile yapısına, %14.4'ü geniş aile yapısına sahiptir. Çalışmada öğrencilerin yaşlı bireyler ile ilişkili özelliklerinde yer verilmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların %31.2'si Daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Ayrıca katılımcıların büyükanne, büyükbabanın şu anda yaşadığı yere bakıldığında %76.4'ünün kendi evinde, %13.9'unun ailesi ile birlikte yaşadığı bulunmuştur. Katılımcıların ileride anne, baba ile yaşama isteği değerlendirildiğinde %78.8'inin evet yanıtını verdiği görülmektedir.

Tablo 2

Katılımcıların Fraboni Ageism Ölçeği'nden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları

	N	Asgari-Azami	Ortalama± Standart Sapma
Kalıplaşmış önyargılar	208	16-49	32.25±5.87
Kaçınma	208	10-32	17.96±4.70
Ayrımcılık	208	6-19	10.74±2,91
Toplam	208	41-96	60.95±9.78

Araştırmaya katılan bireylerin Fraboni Ageism Ölçeği ve alt ölçek puan ortalamaları, asgari ve azami değerleri Tablo 2'de gösterilmektedir. Öğrencilerin Fraboni Ageism Ölçeği toplam puan ortalaması 60.95±9.78, ölçekten alınan en düşük puan 41, en yüksek puan 96 olarak bulunmuştur. Ölçeğin *kalıplaşmış önyargılar* alt ölçek puanı ortalaması 32.25±5.87, alınan en düşük puan 16, en yüksek puan 49; *kaçınma* alt ölçek puanı ortalaması 17.96±4.70, alınan en düşük puan 10, en yüksek puan 32; *ayrımcılık* alt ölçek puanı ortalaması 10.74±2.91, alınan en düşük puan 6, en yüksek puan 19 puan olarak bulunmuştur.

Tablo 3

Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Yaşlı Fraboni Ageism Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Değişkenler	Kategoriler	N	Kalıplaşmış Yargılar	Kaçınma	Ayrımcılık	Toplam
			$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$
*Cinsiyet	Kız	184	32.58±5.37	17.81±4.54	10.54±2.64	60.52±9.08
	Erkek	24	32.18±7.88	18.63±5.45	11.63±3.85	62.84±12.54
			t=0.304 p=.763	t=-.263 p=.793	t=-1.483 p=.251	t=-0.333 p=.739
**Öğrencilerin Sınıfı	1. Sınıf	53	33.32±5.33	17.14±4.03	10.79±2.91	61.25±8.59
	2. Sınıf	56	33.43±7.35	20.50±4.83	12.07±3.16	60.34±11.35
	3. Sınıf	57	29.78±4.33	16.85±4.72	9.5±2.12	59.12±7.46
	4. Sınıf	42	28.76±4.21	15.63±4.02	9.23±2.23	56.09±6.86
			F=5.020 p=.003	F=4.405 p=.005	F=6.523 p=.000	F=8.717 p=.000
**En Çok Yaşanılan Yer	İl	136	31.94±6.19	18.51±4.74	10.84±2.89	61.29±9.45
	İlçe	56	32.57±5.36	16.89±4.95	10.28±2.83	59.75±10.95
	Köy	16	34±4.97	16.86±2.03	11.57±3.55	62.43±8.92
			F=1.481 p=.477	F=3.174 p=.205	F=1.517 p=.468	F=1.185 p=.553
**Aile Tipi	Çekirdek Aile	164	32.51±5.69	17.64±4.92	10.66±2.90	59.78±10.50
	Geniş Aile	30	31.5±6.19	17.94±3.36	11.57±3.06	60.71±5.89
	Tek Ebeveynli Aile	14	29.5±9.15	19.5±4.5	9.8±2.38	58.50±3
			F=0.794 p=.454	F=0.429 p=.652	F=1.123 p=.328	F=0.166 p=.847

* Independent Sample T Testi ** One Way Anova Testi

Tablo 3'te öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre FBA toplam ve alt ölçek puanlarının dağılımı gösterilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Farklı cinsiyetlerdeki öğrencilerin ölçek puanları benzerdir (Tablo 3). Öğrencilerin sınıflarına göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve tüm alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<.05$). Dördüncü sınıf öğrencileri ile ikinci ve birinci sınıf öğrencilerinin Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve tüm alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<.05$). Dördüncü sınıf öğrencilerinin ölçek toplam puanları ve alt ölçek toplam puanları diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur (Tablo 3). Buradan hareketle dördüncü sınıf öğrencilerinin yaş ayrımcılığı düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin en çok yaşadıkları yere göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). En çok yaşadıkları yer birbirinden farklı olan öğrencilerin toplam ölçek puanları ve alt ölçek puanları benzerdir (Tablo 3). Öğrencilerin aile tiplerine göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Aile tipleri birbirinden farklı olan öğrencilerin toplam ölçek puanları ve alt ölçek puanları benzerdir (Tablo 3).

Tablo 4'te öğrencilerin yaşlılar ile ilgili bazı özelliklerine göre FBA toplam ve alt ölçek puanlarının dağılımı gösterilmektedir. Öğrencilerin daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşama durumlarına göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Farklı gruplarda yer alan öğrencilerin ölçek puanları benzerdir (Tablo 4). Daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşayan öğrencilerin yaşlıları ile bir arada yaşama sürelerine göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Farklı gruplarda yer alan öğrencilerin ölçek puanları benzerdir (Tablo 4). Öğrencilerin büyükanne/büyükbabalarının şu anda nerede yaşadıklarına göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Farklı gruplarda yer alan öğrencilerin ölçek puanları benzerdir (Tablo 4). Öğrencilerin ileride anne, babaları ile birlikte yaşamak isteme durumlarına göre Fraboni Ageism Ölçeği toplam puanları ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Farklı gruplarda yer alan öğrencilerin ölçek puanları benzerdir (Tablo 4).

Tartışma

Bu çalışmada gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığına ilişkin tutumları değerlendirilmiş ve öğrencilerin tutumlarının genel olarak olumlu yönde olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar literatürde yer alan gerontoloji bölümü hemşirelik fakültesi,

Tablo 4

Katılımcıların Yaşlı Bireyler ile İlgili Bazı Özelliklerine Göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Değişkenler	Kategoriler	N	Kalıplaşmış	Kaçınma	Ayrımcılık	Toplam
			Yargılar			
			$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$
*Daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşama durumu	Evet	65	32.73±6.05	18.02±4.57	10.93±2.93	61.69±9.94
	Hayır	143	31.87±5.76	17.91±4.84	10.59±2.91	60.38±11.04
			t=1.470 p=.144	t=0.628 p=.531	t=1.346 p=.181	t=1.585 p=.096
*Daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşama süresi	Ortalamanın altında	37	32.19±6.22	18.92±4.98	10.77±3.09	60.88±8.22
	Ortalamanın üstünde	28	34.28±6.26	17.78±4.24	10.93±2.92	63±7.16
			t=-1.589 p=.140	t=0.541 p=.591	t=-0.184 p=.855	t=-0.966 p=.339
**Büyükanne-büyükbabanın şu anda yaşadığı yer	Ailemin yanında	29	34.55±3.81	16.30±4.12	10.89±3.55	61.44±6.61
	Birinci derece yakınları ile birlikte	20	31.80±5.34	19.70±5.20	10.40±2.60	61.90±9.83
	Kendi evinde	159	31.25±6.04	17.79±4.45	10.90±2.92	60.69±9.97
			F=1.202 p=.312	F=3.786 p=.077	F=0.715 p=.545	F=1.339 p=.264
*İleride anne-baba ile yaşama isteği	Evet	164	32.62±6.09	17.53±4.59	10.78±3.03	60.93±10.23
	Hayır	44	31.54±5.44	18.80±4.85	10.66±2.71	61.02±9.01
			t=0.879 p=.382	t=-1.304 p=.195	t=0.201 p=.841	t=-0.036 p=.971
* Independent Sample T Testi ** One Way Anova Testi						

tıp fakültesi ve yaşlı bakım programı öğrencilerinin yaşlılara ilişkin tutumlarının olumlu yönde olduğunu gösteren araştırma sonuçları ile de benzerlik göstermektedir (Can ve ark., 2019; Köse ve ark., 2015; Özbek Yazıcı, Kalaycı, Esin ve Tekin, 2015; Pekesen ve ark., 2021; Soyuer ve ark., 2010; Turan, Yanardağ ve Metintaş, 2016; Yenal ve Gültekin, 2019). Bu sonuçların, üniversite öğrencilerinin eğitimleri süresince aldıkları yaşlılık eğitimi ve Türk toplum yapısının kültürel değerleri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ancak literatürde aynı zamanda hemşirelik ve tıp fakültesi öğrencilerinin yaşlılara ilişkin tutumlarının olumsuz olduğunu ve yaşlılara hizmet sunmak istemediklerini ortaya koyan sınırlı sayıda araştırma da yer almaktadır (Köse ve ark., 2015; Zhou, 2007). Yine benzer şekilde yaş ayrımcılığı ile ilgili literatürde, olumsuz yaş ayrımcılığının sıklıkla sağlık bakım hizmetlerinin sunumunda yapıldığı ve özellikle bu alanda çalışan daha az tecrübeye sahip genç sağlık profesyonelleri arasında daha yaygın bir tutum olduğu da gösterilmektedir (Burnes ve ark., 2019; Chonody, 2015; Kalaycı ve ark., 2018). Sağlık ve bakım alanında çalışan profesyonellerin yaşlı bireylere yönelik olumsuz tutum sergilemesi, genç yaşlarda içselleştirilen ve eğitim dönemlerinden

İtibaren meslek sunumlarına kadar uzanan kalıplaşmış bir algının sonucu olarak kendini gösterdiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları değerlendirildiğinde, öğrencilerin cinsiyetlerine, en çok yaşadıkları yere ve aile tiplerine göre yaş ayrımcılığı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin öğrenim seviyesi arttıkça, Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanlarının anlamlı düzeyde azaldığı, olumlu tutumlarının arttığı bulunmuştur. Literatüre bakıldığında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerde de öğrenim görülen sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin yaşlı bireylere karşı tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur (Hughes ve ark., 2008; Özdemir, 2009; Turan, Yanardağ ve Metintaş, 2016; Vefikuluçay, 2008; Yılmaz ve Özkan, 2010). Benzer şekilde Kulakcı (2010) tarafından hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmanın sonuçlarına göre de birinci sınıf öğrencilerine göre dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlanma ve yaşlılığa ilişkin daha olumlu düşünce ve görüşlere sahip oldukları bulunmuştur (Kulakcı, 2010). Bu noktada bireylerin eğitim ve öğrenim düzeyi yükseldikçe, yaşlılara ve yaşlılık dönemine karşı daha olumlu tutumlar kazanması, yaşlıların haklarına ve yaşamlarına karşı farklı bir bakış açısı kazanmaları beklenmektedir (Soyuer ve ark., 2010). Ancak literatürde öğrenim görülen sınıf düzeyi ile yaş ayrımcılığı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Pan, Edwards & Chang, 2009).

Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının benzer olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde literatürde yer alan çalışmalarda da cinsiyetin yaş ayrımcılığı ile ilgili tutumlarda etkili olmadığını bulunmuştur (Kaker ve ark., 2016; McLafferty & Morrison, 2004; Soyuer ve ark., 2010). Ancak Güven, Muz ve Ertürk (2012) ile Altay ve Aydın'ın (2014) çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yaşlılar ile ilgili tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur.

Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin en çok yaşadıkları yere göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının benzer olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Soyuer ve ark. (2010) tarafından yapılan çalışmada, yaşanan yerin yaşlıya yönelik olumsuz tutum gösterilmesinde etkisiz olduğu ortaya konulmuştur. Yılmaz ve Özkan'ın (2010) çalışmasında ise köy kasaba gibi, Altay ve Aydın (2015) çalışmasında da ilçe gibi yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin, olumlu ayrımcılık puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Aile tiplerine gelindiğinde Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının benzer olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde

Altay ve Aydın'ın (2015) çalışmasına göre de öğrencilerin aile tipleri yaş ayrımcılığına yönelik tutumlarına etki etmemektedir. Ancak Yılmaz ve Özkan (2010) ile Soyuer ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan çalışmada çekirdek aileye sahip öğrencilerin yaşlılara yönelik olumsuz tutumlarının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin yaşlı bireyler ile ilgili bazı özelliklerine göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları değerlendirildiğinde, öğrencilerin daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşama durumlarına, daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşayan öğrencilerin yaşlıları ile bir arada yaşama sürelerine, büyükanne/büyükbabalarının şurada nerede yaşadıklarına ve ileride anne babaları ile birlikte yaşamak isteme durumlarına göre yaş ayrımcılığı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin daha önce yaşlıları ile aynı evde yaşama durumlarına ve daha önce yaşlısı ile aynı evde yaşayan öğrencilerin yaşlısı ile aynı evde yaşama süresine göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının benzer olduğu bulunmuştur. Ünal ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre yaşamının herhangi bir döneminde yaşlısı ile birlikte yaşayanların yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamalarının yaşlısı ile birlikte yaşamayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Pekesen ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında da yaşlı yetişkin ile aynı evde yaşamış olan öğrencilerin yaş ayrımcılığına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu öğrencilerin yaşlı yetişkin ile yaşamış olma deneyiminin yaş ayrımcılığı tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar literatürde yer alan araştırmalar ile benzerdir (Altay ve Aydın, 2015; Türgan ve ark., 2015). Dolayısıyla öğrencilerin yaş ayrımcılığına ilişkin tutumunu, aile içinde yaşlı ile yaşama deneyimi, kişisel paylaşım ve yakın çevrenin yaşlıya yaklaşımının etkilediği söylenebilir. Bunu destekler nitelikte Güven ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, yaşlı/yaşlılar ile birlikte aynı evde beş yıl üzeri yaşayan öğrencilerin, iki yıl ve daha az yaşayan öğrencilere göre olumlu tutumlarının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Çalışmada öğrencilerin ileriki süreçte anne, babası ile yaşamak isteme durumuna göre Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının benzer olduğu bulunmuştur. Güven ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre de aile kurduktan sonra ebeveyn ile yaşamayı isteyen öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puanlarının istemeyen öğrencilerden yüksek olduğu fakat gruplar arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin bazı tanıtıcı özelliklerine ve yaşlılar ile ilgili özelliklerine göre yaş ayrımcılığı düzeyleri değerlendirildiğinde öğrencilerin öğrenim

seviyesinin arttıkça, Fraboni Ageism Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanlarının anlamlı düzeyde azaldığı ve yaşlılara yönelik olumlu tutumlarının arttığı bulunmuştur. Öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu tutumlarının olması, üniversite öğrencilerinin eğitimleri süresince aldıkları yaşlılık eğitimi ve Türk toplum yapısının kültürel değerleri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ancak, yaşlı nüfusun artması ve hızla değişen sosyal yapı nedeniyle gelecek dönemde yaşlılara yönelik tutumların olumsuz yönde değişebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, bu alandaki araştırmaları geliştirmek ve meslek yaşamları boyunca yaşlı bireyler ile çalışacak olan gerontoloji bölümü öğrencileri için eğitim programları geliştirmek önemlidir. Bu bakımdan öğrencilerin eğitim süreçleri boyunca yaşlılarla iletişim içinde olmasını sağlayan, öğrencilerin empati becerilerini geliştiren ve yaşlılar ile aktif olarak çalışabilecekleri projeleri planlamak oldukça önemlidir.

Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin eğitiminin içeriğinin tamamen yaşlılık alanı üzerine odaklanmakta; sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji, biyoloji, sağlık ve sosyal bakım ile sosyal politikaları içeren çok disiplinli bir alana sahip oldukları görülmektedir (Holdsworth & Arun, 2017). Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin tutumlarının daha olumlu olması, yaşlılık bilimi ve bakımına odaklanmış eğitimin, olumsuz kalıp yargıları ve önyargıları değiştirilebileceği görüşünü desteklemektedir. Literatürde de yaşlılık eğitimi alan ve yaşlılığa dair bilinç sağlanmış toplum ya da bireylerde yaş ayrımcılığının tutumunun daha az sergilendiğini gösteren çalışmalar yer almaktadır (Burnes ve ark., 2019; Chonody, 2015; Lytle, Nowacek & Levy, 2020). Yaş ayrımcılığının önlenmesini konu alan sistematik bir inceleme ve meta-analiz araştırmasının bulgularına göre; öğrencilere verilen eğitimler ve öğrencilerin yaşlı bireyler ile etkileşimde bulunmaları sonucu, öğrencilerin yaşlı bireylere yönelik olumlu tutumlar geliştirdiği belirlenmiştir. Bu girişimlerin yaş ayrımcılığının olumsuz sonuçlarını önemli ölçüde azalttığı tespit edilmiştir (Burnes ve ark., 2019; Chonody, 2015). Gerontoloji Bölümü öğrencilerinin yaş ayrımcılığına yönelik olumlu tutum sergilemeleri bu öğrencilerin, uygulamalı derslerini huzurevleri, bakım merkezleri ve yaşlı yaşam merkezleri gibi yaşlı birey ile sürekli teması ve iletişimi gerektiren farklı alanlarda gerçekleştirmelerinden kaynaklı olduğu ve bu deneyimden edindikleri bilgi ve tutumları olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

Gelecekte yaşlı bireylere sunulacak olan sağlık ve sosyal alandaki hizmetlerin planlanması ve organizasyonu noktasında önemli rolleri bulunan gerontoloji bölümü öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik olumlu tutumlarının; yaşlı bireylere yönelik toplumun temelinde var olan önyargıları değerlendirme ve değiştirmede oldukça etkili olacağı düşünülmektedir. Bu noktada bu alanda eğitim alan öğrencilere yönelik olarak, yaşlılığın heterojen yapısını tecrübe edebilecekleri ve yaşlı bireyler ile etkileşim sağlayabilecekleri teorik ve uygulamalı eğitimler büyük önem taşımaktadır (Altay ve Aydın, 2015; Burnes ve ark., 2019; Chonody, 2015; Lytle, Nowacek & Levy, 2020;

Özer ve Terkeş, 2014; Usta ve ark., 2012; Yılmaz ve Özkan, 2010). Dolayısıyla yaşlı nüfusun artışı ile birlikte yaşanan demografik dönüşüm göz önüne alındığında; yaşlı bireylere hizmet sunacak profesyonellerin yetiştirilmesi sırasında kanıt temelli pedagojik müdahaleler ve gerontolojik pratiklerin kullanılmasının; öğrenci tutumlarının değiştirilmesi noktasında büyük önem taşıdığı söylenebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author declare no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Grant Support: The author received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

References/Kaynakça

- Akdemir, N., Çınar, F. İ., & Görgülü, Ü. (2007). Yaşlılığın algılanması ve yaşlı ayrımcılığı. *Türk Geriatri Dergisi*, 10(4), 215–222.
- Akdeniz, Ş. (2020). Yaşlı istismarı ve ihmali. Z. Gençtürk (Ed.), *Yaşlılık ve sosyal politika tartışmaları* içinde (s. 149–167). Detay Yayıncılık.
- Altay, B., & Aydın, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(1), 11–18.
- Arun, Ö. (2020). Salgında patlayan yaş ayrımcılığı: Türkiye’de Peter Pan sendromu ve yaşlanmanın yaklaşan sorunları. S. Sunar (Ed.), *Covid-19 Salgınının Sosyolojik Analizi* içinde (s. 36–44). Toplumsal Yapı Araştırmaları Programı.
- Arun, Ö., & Elmas, Ç. (2016). Yaşlılıkta ayırım: Çağdaş Türkiye’de yerel yönetimleri bekleyen zorluklar. *İstanbul University Journal of Sociology*, 36(2), 351–372.
- Arun, Ö., & Pamuk, D. (2014). Kurumsal bakım sektöründe ageism: Yaşlı bakım personelinin yaşlanma ve yaşlılığa ilişkin ayrımcı tutumlarının nedenleri ve müdahale önerileri. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 4(2), 19–33.
- Bergman, Y. S., Cohen Fridel, S., Shrira, A., Bodner, E., & Palgi, Y. (2020). COVID-19 health worries and anxiety symptoms among older adults: The moderating role of ageism. *International Psychogeriatrics*, 32(11), 1371–1375.
- Binark, M., Arun, Ö., Özsoy, D., Kandemir, B., & Şahinkaya, G. (2020). *Covid-19 sürecinde yaşlıların enformasyon arayışı ve enformasyon değerlendirilmesi: TÜBİTAK SOBAG 120k613 no’lu araştırma projesi*. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları.
- Burnes, D., Sheppard, C., Henderson Jr, C. R., Wassel, M., Cope, R., Barber, C., & Pillemer, K. (2019). Interventions to reduce ageism against older adults: A systematic review and meta-analysis. *American Journal of Public Health*, 109(8), e1–e9.
- Buz, S. (2015). Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53).
- Can, R., Işık, M. T., Erenoğlu, R., Tambağ, H., & Halidi, G. (2019). Determination of attitudes of vocational school of health services elderly care department students towards elderly. *Turkish Journal of Bioethics*, 6(1), 13–25.

- Cankurtaran, Ö., & Beydili, E. (2016). Ayrımcılık karşıtı Sosyal Hizmet Uygulamasının gerekliliği üzerine. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(1), 145–160.
- Chonody, J. M. (2015). Addressing ageism in students: A systematic review of the pedagogical intervention literature. *Educational Gerontology*, 41(12), 859–887.
- Chopra, K. K., & Arora, V. K. (2020). Covid-19 and social stigma: Role of scientific community. *Indian Journal of Tuberculosis*, 67(3), 284–285.
- Clark, A. (2009). Ageism and age discrimination in social care in the United Kingdom. London. Centre for Policy on Ageing.
- Cuddy, A. J., & Fiske, S. T. (2002). Doddering but dear: Process, content, and function in stereotyping of older persons. In T. D. Nelson (Eds.), *Ageism: Stereotyping and prejudice against older persons* (pp.17– 32). The Mit Press.
- Çayır, K. (2012). Yaşlılık/yaşaya dayalı ayrımcılık. K. Çayır ve M. A. Ceyhan (Ed.), *Ayrımcılık: Çok boyutlu yaklaşımlar* içinde (s. 163–174). Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çoban, A., Gemalmaz, R., Kervan, B. B., Arslan, Y., Aynur, G. Ü. K. & Zengin, O. (2019). Gençlerin yaş ayrımcılığı deneyimleri: Karabük Üniversitesi örneği. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 19(1), 32–42.
- Dobrowolska, B., Jędrzejkiwicz, B., Pilewska Kozak, Zarzycka, D., Slusarska, B., Deluga, A., Kosciolok, A., & Palese, A. (2017). Age discrimination in healthcare institutions perceived by seniors and students. *Nursing Ethics*, 26(2), 443–459.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2020). *Ageing and life-course*. <https://www.who.int/ageing/ageism/en/>
- Fraboni, M., Saltstone, R., & Hughes, S. (1990). The Fraboni Scale of Ageism (FSA): An attempt at a more precise measure of ageism. *Canadian Journal on Aging/La Revue canadienne du vieillissement*, 9(1), 56–66.
- Fraser, S., Lagacé, M., Bongué, B., Ndeye, N., Guyot, J., Bechard, L. & Tougas, F. (2020). Yaş ayrımcılığı ve COVID- 19: Toplumumuzun tepkisi bizim hakkımızda ne diyor? *Yaş ve Yaşlanma*, 49(5), 692–695. <https://doi.org/10.1093/ageing/afaa097>
- Gething, L., Fethney, J., McKee, K., Persson, L. O., Goff, M., Churchward, M. ... Johannsson, I. (2004). Validation of the reactions to ageing questionnaire: Assessing similarities across several countries. *Journal of Gerontological Nursing*, 30(9), 47–54.
- Gutiérrez, M., & Mayordomo, T. (2019). Age discrimination: A comparative study among university students. *Acta Colombiana de Psicología*, 22(2), 53–69.
- Görgün Baran, A. (2018). Ageism: Yaş ve yaşlı ayrımcılığı. H. Ceylan (Ed.), *Kırgızistan'da gençlerin yaşlılara yönelik tutumları* içinde (s.77–114). Orta Asya Araştırmaları Merkezi.
- Güven, S. D., Muz, G. U., & Ertürk, N. E. (2012). The attitudes of university students towards elderly discrimination and the relation of these attitudes with some variables. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 2, 99–105.
- Hewstone, M. (1989). *Causal attribution: From cognitive processes to collective beliefs*. Basil Blackwell.
- Holdsworth, J. K., & Arun, Ö. (2017). Bridging knowledge: A collective undergraduate thesis development approach. *Educational Gerontology*, 43(11), 561–567.
- Hughes, N. J., Soiza, R. L., Chua, M., Hoyle, G. E., MacDonald, A., Primrose, W. R., & Gwyn Seymour, D. (2008). Medical student attitudes toward older people and willingness to consider a career in geriatric medicine. *Journal of the American Geriatrics Society*, 56(2), 334–338.

- Kaker, D. J., Ovsenik, M., & Zupancic, J. (2016). Attitudes of social gerontology and physiotherapy students towards the elderly. *Organizacija*, 49(1), 55.
- Kalaycı, I., Yazıcı, S. Ö., Özkul, M. & Helvacı, G. (2018). Sağlık çalışanları ve öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları: Sistematik derleme. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 21–30.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınevi.
- Kite, M. E., Stockdale, G. D., Whitley Jr, B. E., & Johnson, B. T. (2005). Attitudes toward younger and older adults: An updated meta-analytic review. *Journal of Social Issues*, 61(2), 241–266.
- Köse, G., Ayhan, H., Taştan, S., İyigün, E., Hatipoğlu, S., & Açıkel, C. H. (2015). Determination of the attitudes of students from different department in the field of health on the discrimination against the elders. *Gülhane Tıp Dergisi*, 57(2), 145.
- Kulakcı, H. (2010). Hemşirelik lisans programı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin düşüncelerinin ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Elektronik Dergisi*, 3, 15–22.
- Kutlu, Y., Küçük, L., & Yildiz Findik, U. (2012). Psychometric properties of the Turkish version of the Fraboni Scale of Ageism. *Nursing & Health Sciences*, 14(4), 464–471.
- Lee, M., Reuben, D. B., & Ferrell, B. A. (2005). Multidimensional attitudes of medical residents and geriatrics fellows toward older people. *Journal of the American Geriatrics Society*, 53(3), 489–494.
- Lytle, A., Nowacek, N., & Levy, S. R. (2020). Instapals: Reducing ageism by facilitating intergenerational contact and providing aging education. *Gerontology & Geriatrics Education*, 41(3), 308–319.
- Macnicol, J. (2006). *Age discrimination: An historical and contemporary analysis*. Cambridge University Press.
- McGlane, E., & Fitzgerald, F. (2005). *Perceptions of ageism in health and social services in Ireland*. National Council on Ageing and Older People.
- McLafferty, I., & Morrison, F. (2004). Attitudes towards hospitalized older adults. *Journal of Advanced Nursing*, 47(4), 446–453.
- Otrar, M. (2016). Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İstanbul University Journal of Sociology*, 36 (2), 527–550.
- Özateş Gelmez, Ö. S. (2019). Sosyal Hizmet öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin kalıpyargıları: Keşif ve dönüşüm. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 157–188.
- Özbek Yazıcı, S., Kalaycı, I., Esin, K. & Tekin, A. (2015). Yaşlı bakım programı öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 8 (2), 77–87.
- Özdemir, Ö. (2009). *Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özer, Z. C., & Terkeş, N. (2014). Evaluation of nursing student's attitudes towards ageism in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 2512–2515.
- Uncu, Y. & Özçakır, A. (2003). Yaşlı hastaya birinci basamakta yaklaşım. *Turkish Journal of Geriatrics*, 6(1), 31–37.
- Palmore EP. (1999). *Ageism: Negative and positive*. Springer Publishing Company.
- Pan, I. J., Edwards, H., & Chang, A. (2009). Taiwanese nursing students' attitudes toward older people. *Journal of Gerontological Nursing*, 35(11), 50–55.

- Pekesen, M., Akdeniz, Ş. & Sinan, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, (18), 82–103.
- Previtali, F., Allen, L. D., & Varlamova, M. (2020). Not only virus spread: The diffusion of ageism during the outbreak of COVID-19. *Journal of Aging & Social Policy*, 32(4–5), 506–514.
- Senex İzleme. (2022). *Yaşlılara yönelik şiddet ve ihlallerin izlenmesi: 2021 yıllık*. Senex: Yaşlanma Çalışmaları Derneği. <https://api.senex.org.tr/Upload/Publication/4e82139a632b4c82a86ef63f6b1128ec.pdf>
- Soyuer, F., Ünalın, D., Güleser, N., & Elmalı, F. (2010). The attitudes of health vocational school students towards ageism and the relation of these attitudes with some demographical variables. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3, 20–25.
- Turan, E., Yanardag, M., & Metintas, S. (2016). Attitudes of students of health sciences towards the older persons. *Nurse Education Today*, 36, 53–57.
- Türgay, A. S., Şahin, S., Aykar, F. Ş., Sari, D., Badir, A., & Özer, Z. C. (2015). Attitudes of Turkish nursing students toward elderly people. *European Geriatric Medicine*, 6(3), 267–270.
- Ucun, Y., Mersin, S., & Öksüz, E. (2015). Gençlerin yaşlı bireylere karşı tutumu. *Journal of International Social Research*, 8(37).
- United Nations, (2020). Profiles of Ageing 2020 (Erişim Tarihi: 7 Ağustos 2022), <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/>
- Usta, Y. Y., Demir, Y., Yönder, M., & Yıldız, A. (2012). Nursing students' attitudes toward ageism in Turkey. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 54(1), 90–93.
- Ünalın, D., Soyuer, F., & Elmalı, F. (2012). Evaluation of the attitudes of the geriatric care center workers towards elderly patients. *Kafkas Journal of Medical Sciences*, 2(3), 115–120.
- Varışlı, B. & Gültekin, T. (2020). Yaşlı ayrımcılığının pandemi hali: COVID-19 sürecinde kuşaklararası etkileşimin dönüşümü. *Turkish Studies*, 15(4), 1227–1237.
- Vefikuluçay, D. (2008). Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yenal, S., & Gültekin, T. (2019). Ageism-related attitudes of paramedic students and professionals. *Turkish Journal of Geriatrics/Türk Geriatri Dergisi*, 22(4).
- Yılmaz, E. & Özkan, S. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 35–53.
- Zhou, L. Y. (2007). What college students know about older adults: A cross-cultural qualitative study. *Educational Gerontology*, 33(10), 811–831.

